

томе је дао и масу података о ранијем музичком животу Котора.

У рубрици „Прилози“ објављени су кратки текстови Игњатија Злоковића о Василију Поповићу, Мирјани Поповић, Мату Ђурановићу и о његовим сјећањима на Ђура Суботића. Јован Б. Вукчевић је објавио сјећања на посљедње дане Василија Поповића. Ратко Пасарић—Дубровчанин заступљен је текстом о својим успоменама на Ника Луковића, а Максим Злоковић пише о новинару и књижевнику Душану Ј. Секуловићу. Војислав Бољевић—Вулековић пише о Марку Бошковићу и Јовану Ђоновићу.

Чланови Которске секције историчара познати су по разноврсним интересовањима и прекоупацијама. Више њих бави се, осим науком, разноврсним гранама умјетности, међу осталим и поезијом.

Обиљежавајући и тај дио дјелатности својих чланова, Секција је одлучила да у Зборник уврсти и пјесме В. Б. Висовског, Р. К. Морачанина, М. Злоковића, Јелисавете Суботић и Душана Мустура.

Поводом педесетогодишњице просвјетног и научног рада Игњатија Злоковића, Томо Радуловић је прикупио и објавио библиографију његових радова.

Игњатије Злоковић се осврнуо на књигу К. Милутиновића „Војводина и Далмација 1760—1914“, а управа је објавила извјештај о врло плодном раду Секције за период 1971—1973.

И овај пажње вриједан подухват Которске секције треба похвалити, и пожељети да се оствари њена намјера да настави издавање свог зборника.

Р. Јовановић

ЗБОРНИК ПРЕДАВАЊА ИЗ ИСТОРИЈЕ

приручник за наставнике, Завод за уџбенике и наставна средства
Београд 1974, стр. 155)

У издању Завода за уџбенике и наставна средства СР Србије, у Београду је 1974. године штампан Зборник предавања из историје (приручник за наставнике) у коме се на синтетичан начин обрађује историјски развитак народности у Југославији и неких Југославији сусједних народа, односно држава.

Са најновијим промјенама насталим у насталим плановима и програмима, за све ступњеве школа, знатно више пажње посвећено је историји народности које живе у границама СР Србије. Те новине су диктирале и потребу припреме, стручног усавршавања наставника историје народности и држава — сусједа (у прошлости и сада) Србије. Тако су почетком 1974. године одржани семинари за све наставнике и професоре историје (за поддруже уже Србије и Војводине) на тему: Историја народности које живе у СР Србији. На оба се-

минара предавачи су били познати универзитетски професори и научни радници, који се баве научним истраживањима историје народности и историје матичних народа.

Приручник садржи следећа предавања: *Постанак и развитак Аустрије* (др Василије Кресић); *Формирање Бугарске државе и њена историја до почетка X века* (др Божидар Ферјанчић); *Бугарски национални препород у првој половини XIX века* (др Владимир Стојанчевић); *Борба бугарског народа за национално ослобођење и за стварање државе 1856 — 1878* (др Милутин Перовић);

Бугарска (буржоаска држава од оснивања до проглашења њене независности 1878 — 1908) (др Милутин Перовић); *Руси у Војводини од средине XVIII до средине XIX века* (др Славко Гавриловић); *Руси у Војводини од 1849. године до краја осамдесетих година XIX века* (др Бранислав

Вранешевић); *Повезаност социјалног и националног питања код Ркосина* (др Арпад Лебл); *Јужни Словени Мађари, Румуни и Албанци у борби против Турака у XIV веку* (др Момчило Спремић); *Валачка и Молдавија и Ердел према Отоманском Царству у XVI и XVII веку* (др Сима Ђирковић); *Буђење националне свести код Словака и Војводини и њихова сарадња са Србима (1887 — 1918)* (др Арпад Лебл); *Народни прелород код Албанаца* (др Емин Плана); *Устаници Албанаца и проглашење независности* (др Емин Плана).

Овако садржајно конципиран, Зборник ће знатно олакшати наставницима историје обраду наставних садржаја из историје народности и прошлости њихових матичних народа. Утолико прије што још нијесу написани уџбеници по новом наставном плану и програму у којима би историјски развитак народности добио одговарајући третман.

Вриједност овог приручника је од вишеструког значаја. Поред тога што доноси систематизован преглед историје народности и земаља које су у прошлости судбински утицале на развој историје данашње Србије, па и шире, чиме се проширују стручна знања и хоризонти наставника као тумача историје — Зборник има и знатно шири идејно-васпитни значај. Наиме, њиме је наставницима отворен шири поглед како и на који начин прилазити тумачењу историје појединих народности и свих њих заједно, повезујући ту историју са историјом матичних народа и земаља, али и са историјским развитком српског и осталих народа који чине данашњу социјалистичку југословенску заједницу. Управо, приручник ће омогућити наставницима историје (не само у СР Србији него и у другим републикама и Покрајини Косово) да у наставном процесу потпуније реализују један од фундаменталних задатака марксистичког схватања историје: да се на примјерима из заједничке прошлости појединих народности са српским и другим нашим народима, и заједничке прошлости балканских

народа уопште, истакне и развије идеја интернационализма и заједничности. Историјска прошлост народности и неких наших сусједа била је судбински повезана, у различитим фазама историјског развоја, са прошлошћу српског и других наших народа. Више сазнања о прошлости народности, поготово када се њихова историја објективно третира, знатно ће пробудити знање младих нараштаја о свакој народности посебно, али ће, увијерени смо, истовремено на примјерима заједничке борбе против завојевача и класног угњетавања, борбе за националну афирмацију и социјалну правду, развити кол њих и свијест о интернационализму, неопходности узajамне сарадње и поштовања народности и свих народа на нашем тлу, народа чији су коријени историјски заједнички и дубоки. Разумије се, то објективно поимање прошлости допринијеће да се лакше и објективније схвати и савлашћост, смисао борбе за заједнички живот и равноправне односе у самоуправној социјалистичкој југословенској заједници.

И не само то. Објективном анализом историјских чињеница, чињања историјских појава и феномена предавачи су показали да је у прошлости било и доста оног што је дијелило наше народе и њихове сусјеле. Међутим, тако објективно научно указивање на оне аспекте историје народности и народа који су повремено у прошлости раздвајани и дијељени различитим интересима, опет, са друге стране, има дубоко васпитно смисао, јер само кроз научно сагледавање прошлости сваког народа и народности и свих њих заједно, у противрјечностима историјских токова, најбоље се може доћи до сазнања колико је крвнa историјска тековина наше социјалистичке револуције — братство и јединство и борба за самоуправну социјалистичку равноправну заједницу народа и народности Југославије.

Из садржаја Зборника да се уочити да су се предавачи трудили да освјетљавањем прошлости

укажу и на оне сјајне примјере узајамне сарадње између појединих народа и народности на нашем тлу. Нијесу пропустили, природно, да истакну оне позитивне примјере из те историјске сарадње који су водили прогресу, хуманизму, а у новијој историји и интернационализму. Настојали су да све појаве и збивања из прошлости народности и народа Југославије протумаче историјско-материјалистичком методом. Уколико има и недостатака и непрецизности у приказивању појединих историјских проблема, то никако не треба схватити као изразити недостатак Зборника, јер то више указује на сложеност проблема којима су се аутори бавили. Мањи

недостаци, управо, показују да је ријеч о једној врло сложеној историјској материји коју ће бити нужно још дуго научно истраживати, испитивати, обрађивати са свих историјских аспеката — како би се дошло до потпуно објективне научне синтезе. За сада је објављивањем Зборника направљен, рекли бисмо, почетни, али крупан корак.

Зато Зборник препоручујемо свим наставницима и професорима као неопходан приручник за наставу историје народности у Југославији. Посебно је нужно да ову књигу поседује свака школска библиотека.

Мр Миомир Дашић

„НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКИ ПОКРЕТ БЕОГРАДА 1941—1944. У СЕЋАЊИМА УЧЕСНИКА

Редактор Богдан Луцић, изд. Историјског архива Београда, Београд 1974, стр. 387

Ову својеврсну публикацију издао је Историјски архив града Београда поводом тридесетогодишњице ослобођења. Књига садржи 25 сјећања преживјелих учесника народноослободилачког покрета Београда, одабраних из фонда мемоарске грађе Архива. Снадбјевена је предговором, потребним регистрима и плановима града, а илустрована фотографијама.

Приређивачи публикације су настојали да одбором сјећања преживјелих учесника пруже што потпунију и вјернију слику народноослободилачког покрета Београда током народноослободилачког рата. Објављена сјећања дају доста потпуну реконструкцију партијске и скојевске организације Београда и прате буран развој и живу активност ових организација од предратних дана па све до ослобођења града. Сјећања су одабрана тако да дају увид у све облике и фазе развитка народноослободилачког покрета. Она пружају податке о раду мјесних комитета Партије и Скоја

Београда и Земуна, о рејонским комитетима КПЈ и СКОЈ-а Београда, о бројним организацијама Партије и Скоја на подручју Београда и Земуна, о раду Скоја у средњим школама, о раду одбора Народноослободилачког фонда, о партијској техници и курирској служби Централног комитета КПЈ, Покрајинског комитета КПЈ за Србију и Мјесног комитета КПЈ за Београд; о војним и ударним јединицама које су под руководством Партије изводиле акције против окупатора и његових сарадника у Београду, о обавјештајној служби народноослободилачког покрета и условима илегалног рада за вријеме рата, о провалама и хапшењима илегалних радника и родољуба, о држању у затворима и логорима и, на крају, о борбама за ослобођење Београда.

Читалац се може увјерити да је народноослободилачки покрет у Београду био веома јак у свим фазама рата. Окупатор је са својим сарадницима упорно настојао да га уништи, али у томе није